

ІСТОРІЯ ІСЛАМУ

СИЛАБУС

Спеціальність 041 Богослов'я
Галузь знань 04 Богослов'я
СВО бакалавр

ПРОФІЛЬ ВИКЛАДАЧА		
ПІБ		МАТВІЄНКО Оксана
Вчене звання / науковий ступінь		доцент, кандидат філософських наук
Електронна пошта		<u>oxana.matviyenko@uzhnu.edu.ua</u>
Консультації		
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
Загальна характеристика	Форма навчання	денна\заочна
	Мова викладання	українська
	Курс / семестр	Відповідно вибору
	Кількість годин / кредитів	150 / 5
	Лекції	20
	Практичні заняття	20
	Самостійна робота	110
	Форма підсумкового контролю	залік
Анотація		
Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у студентів базових уявлень з історії ісламу та його сучасного розвитку, мусульманського віровчення та права. Основні завдання навчальної дисципліни спрямовані на формування таких понять як розвиток наукового ісламознавства на сучасному етапі. Завданнями навчальної дисципліни є: - дати студентам наукове обґрунтування ісламу як ідеологічної системи, що історично формувалася й нині функціонує в боротьбі ідей і думок; - систематизувати знання про зміст і форми мусульманського віровчення, про роль ісламу в суспільно-політичному, культурному й особистому житті народів Сходу; - з'ясувати значення ісламу для формування політичної ідеології і для державної практики сучасних країн Азії й Африки.		
Методи та техніки навчання	Поєднання традиційних і новітніх методів: - лекції; семінарські / практичні; індивідуальні консультації; самостійна робота; - проблемні та інтерактивні методи, метод проблемного викладання з використанням елементів пояснювально-ілюстративного та евристичного методів; метод навчальної дискусії; моделювання тощо.	
Очікувані результати навчання	Після завершення вивчення дисципліни здобувач освіти буде знати: – основний понятійний апарат ісламу; – морально-етичні засади і принципи ісламських традицій та їх застосування у історичному і сучасному контексті; розуміти: – сутність ісламу в історичному і сучасному контексті; – роль, вплив та значення історичного, соціально-політичного, мовно-культурного контексту на формування основних доктрин і практик ісламу; – вплив ісламу на життя індивідуума і суспільства; вміти: – шукати і систематизувати знайдений матеріал з історії ісламу і його сучасного стану, а також оперувати отриманими в процесі засвоєння курсу знаннями;	

	– критично аналізувати джерела й літературу з ісламської тематики; – викладати усно та письмово наявні знання про історію та сучасне становище мусульманської громади України. – формулювати базові концепції ісламознавства.		
СТРУКТУРА КУРСУ			
Тема	лекції	практ.	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Історія виникнення та поширення ісламу			
Тема 1. Виникнення ісламу	1	1	6
Тема 2. Проповідь Мухаммеда	1	1	6
Тема 3. Халіфат: складання мусульманського світу	1	1	6
Тема 4. Розвиток ісламу в XIII–XVII ст.	1	1	6
Тема 5. Особливості розвитку шийтського Ірану	1	1	6
Тема 6. Мусульманське сектантство	1	1	6
Тема 7. Розвиток ісламу в XVIII–XIX ст.	1	1	6
Тема 8. Іслам в сучасному світі	1	1	6
Тема 9. Соціально-історичні передумови поширення ісламу в Україні	1	1	6
Змістовий модуль 2. Священні тексти та віровчення ісламу			
Тема 10. Коран – священна книга мусульман	1	1	8
Тема 11. Історія світу та людства за Кораном	1	1	6
Тема 12. Сучасна соціально-політична доктрина ісламу	1	1	6
Тема 13. Есхатологія ісламу. Соціальна етика ісламу	1	1	6
Тема 14. Віровчення, свята та обряди ісламу	1	1	6
Тема 15. Вчення про неминучість. Сунітське богослов'я (калам)	1	1	6
Тема 16. Школи ісламського права (мазхаби).	1	1	6
Тема 17. Мечеті і школи. Напрями, течії ісламу	1	1	6
Тема 18. Мусульманські релігійно-політичні рухи	2	2	8
Тема 18. Мусульманські релігійно-політичні рухи			
Усього	20	20	110
Самостійна робота			
Відповідно до теми практичного / семінарського заняття студент додатково опрацює питання та готує аналітичну довідку / повідомлення / презентацію			
Для самостійного опрацювання пропонуються теми за змістовим модулем ІСЛАМ І СУЧАСНИЙ СВІТ			
1. Ісламське віровчення і ритуал.			
2. Іслам та арабо-мусульманська культура.			
3. Доля Корану в історії ісламського світу.			
4. Розкол ісламу на основні ідейно-політичні течії: причини і наслідки.			
5. Джихад у ісламі: інтерпретації поняття.			
6. Особливості мусульманського права та моралі (шаріат) як основного регулятора громадсь-			

кого життя умми.

7. Глобальна модернізація та «ісламський ренесанс».
8. «Реванш Бога» і причини активізації ісламу в 60-х – 90-х рр. XX ст.
9. Еволюція суннітського фундаменталізму у XX – на початку XXI ст.
10. Ісламський фундаменталізм і шиїтський варіант. «Ісламське правління» в релігійно-політичному дискурсі Ірану.
11. Ісламське суспільство як багатоукладний соціум. Передумови для створення власної концепції ісламського постмодерну.
12. Іслам і новітні тенденції у розвитку світової політики. Умма, ісламські міжнародні організації і нові актори міжнародних відносин.
13. «Арабська весна» 2010-2011 рр. як результат зміни парадигм світового розвитку.
14. Ісламофобія у сучасному світі як глобальне і регіональне явище.
15. Схід і Захід в глобальних геополітичних трансформаціях наприкінці XX – на початку XXI ст.
16. Етноконфесійні конфлікти як загроза стабільності політичного простору держав.
17. Ісламський фундаменталізм та арабо-ізраїльський конфлікт.
18. Етноконфесійні конфлікти в Іраку у 80-х рр. XX – на початку XXI ст.
19. Курдська проблема в Туреччині, Ірані, Сирії, Іраку.
20. Етноконфесійні проблеми Афганістану в XX – на початку XXI ст.
21. Опрацювання термінології до теми «Мусульмано-коптські відносини в сучасному Єгипті»
22. «Берберське питання» в 2187 країнах Магрибу
23. Визначення причин, моделювання сценаріїв розвитку та можливих шляхів вирішення етноконфесійних конфліктів у мусульманських регіонах Південної та Південно-Східної Азії у другій половині XX – на початку XXI ст.
24. Індо-мусульманський конфлікт в Індії. Кашмірська проблема.
25. Етноконфесійні конфлікти в Пакистані у другій половині XX – на початку XXI ст.
26. Етноконфесійні конфлікти у мусульманських регіонах Тропічної Африки

ДІАГНОСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми контролю	Поточний	Усне опитування, виконання письмового / тестового завдання, повідомлення, доповідь та презентацій, тощо.		
	Модульний	Виконання модульного завдання.		
	Мінімальна сума балів поточного та модульного контролю, що може автоматично зараховуватись з мінімальною оцінкою у якості підсумкової семестрової оцінки – 60.			
Критерії оцінювання	Оцінювання кожного змістового модулю здійснюється за 100-бальною шкалою: ▪ практичні (семінарські) заняття; ▪ самостійна та індивідуальна робота студента; ▪ модульне завдання. Максимальна кількість балів за кожний вид роботи становить 100 балів.			
Шкала оцінювання	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен / диф. залік	Залік
	90 - 100	A	відмінно	зараховано
	82 - 89	B	дуже добре	
	74 - 81	C	добре	
	64 - 73	D	задовільно	
	60 - 63	E	задовільно (достатньо)	
	35 - 59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	
	0 - 34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним Вивченням дисципліни)	
Політика оцінювання	Під час вивчення курсу заохочується використання мобільних пристроїв. Під час проведення аудиторних занять здійснюється комунікація у віртуальному середовищі курсу в режимі реального часу. Облік часу роботи й активності здобувачів вищої освіти додатково фіксуються в автомати-			

	чному режимі. <i>Відвідування та / або участь:</i> відвідування та активна участь є класифікованою складовою курсу, що оцінюється, дистанційна он-лайн участь студента допускається за умови наявності у нього відповідних технічних засобів. <i>Академічна доброчесність та співпраця:</i> не допускається порушення норм авторського права, у разі виявлення порушення норм академічної доброчесності (фальсифікація, списування, брехня, підтасовка даних тощо) робота студента не оцінюється. Заохочується групова робота із презентацією її результатів. <i>Студенти з обмеженими можливостями:</i> можуть брати дистанційну (онлайн) участь на підставі особистого звернення. <i>Несвоєчасне виконання:</i> допускається за умови наявності непереборних обставин, що перешкоджали вчасному представленню, що підтверджується документально (наприклад, довідка лікаря).
Політика щодо зарахування результатів неформальної освіти	Відповідно до Положення про «Неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Карпатського університету імені Августина Волошина»: https://kau.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/Polozhennia_Neformalna-osvita-ZATVERDZhENE-2024.pdf
Базова література та інформаційні джерела	1. Брильов, Д. Невідомий іслам на теренах України: історія ісламу в Україні кінця XIX — початку XXI ст. — Кам'янець-Подільський: Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України, 2023. — 380 с. 2. Грачов Ю. Основи ісламської культури. Київ: Актограф, 2012. — 150 с. 3. Курбанов, Р. Р. Іслам: історія та сучасність / Р. Р. Курбанов. — Харків: Віват, 2020. — 420 с. 4. Лубський В. Іслам: історія і сучасність. Київ: Вища школа, 2005. — 286 с. 5. Плахотний, С. О. Вплив ісламу на формування середньовічної Європи / С. О. Плахотний. — Львів: Світ, 2017. — 280 с. 6. Ріфат Ч. Історія ісламу. Львів: Свічадо, 2014. — 320 с. 7. Щербак, А. О. Іслам і культура: історичний аспект / А. О. Щербак. — Одеса: Астропринт, 2019. — 310 с.